

Høringsuttalelse – Planprogram for utvidelse av Driva kraftverk (NVE plan)

Til: Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)

Kopi: Oppdal kommune

Innsendt av: Grunneiere på gnr/bnr 195/2, Anette og Hans Edvard Thyve

1. Bakgrunn

Oppdal kommune la 8. oktober 2025 ut på sine nettsider høringen «Nedre Driva kraftverk – forslag til utredningsprogram». Tiltaket innebærer en betydelig utvidelse av kraftsystemet i Driva-vassdraget, inkludert bygging av en pumpestasjon i Driva som skal pumpe vann opp til Osen i Gjevilvatnet, samt etablering av en ny krafttunnel ned til Sunndalsøra som delvis erstatter dagens tunnel til Driva kraftverk. Planen omfatter også senkning av laveste regulerte vannstand (LRV) i Gjevilvatnet med inntil 5 meter. Dette tiltaket vil ha omfattende konsekvenser for miljø, friluftsliv og eiendomsforhold langs Gjevilvatnet. Som grunneiere ser vi både behov for økt strømproduksjon og er positive til at et allerede utbygd vassdrag forbedres, men ser også at det er mangler i utredningsprogrammet

2. Sammendrag av uttalelse

Erfaringer fra tidligere regulering

- Tidligere senkning av Gjevilvatnet på 1970-tallet medførte betydelige ras pga. drenering av vannmettede avsetninger og bortfall av mottrykk.
 - Eksempel: Grøtodden forsvant etter store utglidninger.
 - Bekkeerosjon (bl.a. Gravbekken) har ført til utglidninger, dokumentert senest i 2021.
 - Langvarig erosjon ved høy vannstand og vind har skadet stand vegetasjon, og skapt økende risiko for at naust skades.
- En ytterligere reduksjon av LRV på 5 meter vurderes å kunne forsterke disse problemene.
- Betydning av etablering av terskel i Osen

Behov for samordning med konsesjonsrevisjon

- Eksisterende konsesjon er mer enn 50 år gammel.
- Det etterlyses en samlet vurdering av gammel og ny konsesjon for å forstå helhetlig miljøpåvirkning i vassdragssystemet.

Kommentarer til planprogram og foreslåtte utredningstemaer

A. Hydrologi, erosjon og sedimenttransport

- Meldingen mangler spesifikke vurderinger for Gjevilvatnet.
- Det kreves detaljerte analyser av:

- Strandstabilitet og rasfare
 - Erosjon i sidebekker
 - Grunnvannsendringer
- Historiske data bør inngå i konsekvensutredningen for å dokumentere skader fra tidligere regulering.

B. Grunnforhold og setninger

- Risiko for ras og setninger i glasifluviale avsetninger er ikke behandlet. Det bør inkluderes som del av naturfarevurdering.
- KU må vurdere risiko ved raske vannstandsendringer og identifisere behov for sikringstiltak.

C. Strømningsforhold, isdannelse og sikkerhet

- Strømningsforhold i selve Gjevilvatnet er utelatt fra planprogrammet.
- Økt vannføring og pumping til Osen kan endre:
 - Strømforhold
 - Isdannelse
 - Sikkerhet for ferdsel og isfiske
- Konsekvenser av store tilførte vannmengder ved Osen er ukjente og må utredes.

D. Naturfare og klimaendringer

- Sammenhengen mellom naturfare og klimaendringer er ikke tilstrekkelig vurdert. KU må adressere:
 - Økt erosjonsrisiko ved hyppigere flommer
 - Snøfattige vintre
 - Hyppige vekslinger mellom lav og høy vannstand
 - Effekter av mer intensiv effektkjøring

E. Friluftsliv og turisme

- Meldingen omtaler friluftsliv generelt, men mangler vurdering av konkrete områder som Rauøra og Osen.
- Lav vannstand og økt erosjon vil kunne redusere rekreasjonsverdi og tilgjengelighet.

F. Massehåndtering og sirkulærøkonomi

- Planen omtaler masseuttak og deponering, men uten strategi for lokal nyttiggjøring.
- Det bør kreves vurdering av bruk av tunnelmasser til lokale veier og annen infrastruktur.

G. Beredskap og samfunnssikkerhet

- Beredskap er ikke omtalt i meldingen.
- KU bør evaluere behov for tiltak knyttet til beredskap som:

- Sikring ved isforhold og flom
- Beredskap under anleggsfasen
- Muligheter for nødløsninger (eks. bruk av fjellhall ved strømbuud)
- Forsyningssikkerhet av strøm til Storlidalen og Gjevilvassdalen
- Kraftutbyggers behov for helårsvei

H. Vannmiljø

- KU må adressere:
 - Fisk og gyteområder
 - Sidebekker og vandringsforhold
 - Sikring av vandringsveier for fisk
 - Avbøtende tiltak i henhold til vannforskriftsvurdering etter §12.
 - Samfunnsøkonomi i å gjennomføre tiltak som tilhører en konsesjonsrevisjon av dagens vilkår, med nødvendige avbøtende tiltak knyttet den nye omsøkte konsesjonen.

3. Hvordan tiltaket berører oss som grunneiere

Vi er grunneiere av gnr/bnr 195/2. Forslaget om økt kraftproduksjon påvirker i hovedsak vår setereiendom med om lag 800 meter strandlinje langs Gjevilvatnet. Eiendommen ligger i randsonen av den store glasifluviale elveavsetningen ved Rauøra. Driftssenteret på gården strekker seg ned til Driva, rett oppstrøms området der den planlagte pumpestasjonen skal etableres. Vi eier også to fjell- og skogteiger på sørsiden av Gjevilvatnet, hvorav den ene tidligere har vært brukt til masseuttak.

Figur 1. Markering av eiendomsteiger for gnr/bnr 195/2.

4. Erfaringer fra tidligere regulering

Reguleringen av Gjevilvatnet ble gjennomført tidlig på 1970-tallet ved etablering av terskel i Osen og tilltælse til å heve høyeste vannstand med 30 cm. I etterkant oppstod flere store ras i den nye strandsonen som følge av senket vannstand. Vannmettede fluviale avsetninger ble drenert og mistet mottrykket fra vannmassene. Ett tydelig eksempel er at Grøtodden ved Grøtbekken forsvant. Dette illustrerer den generelle rasfaren ved lavere vannstand i Gjevilvatnet.

Figur 2. Flyfoto fra 1963 gjort gjennomsiktig og lagt oppå flyfoto fra 2024 der Grøtbekken renner ut i Gjevilvatnet.

Vi har også opplevd erosjon fra sidebekker, spesielt ved det gamle utløpet av Gravbekken, som førte til omfattende utglidninger i 2021. TrønderEnergi kom på befaring og iverksatte raskt sikringstiltak, men hendelsen viser hvordan smeltevann kan forårsake betydelig erosjon i løsavsetningene.

Figur 3. Plassering av erosjon på grunn av smeltevann i sidebekk/gammelt flomløp.

Figur 4. Faktisk av erosjon på grunn av smeltevann i sidebekk/gammelt flomløp 2021.

Erosjon av strandlinjen ved vår eiendom har vært et tilbakevendende problem, særlig ved høy vannstand kombinert med vind. Dette har resultert i skader på vegetasjon, og økt sannsynlighet for skader på naust.

Figur 5. Stranderosjon som konsekvens av fyllingsgrad på HRV kombinert med vind.

Slike problemer vil etter vårt syn forsterkes dersom LRV senkes med 5 meter og magasinet oftere fylles helt opp, noe som allerede er en utfordring knyttet til terskel i Osen.

Generelt oppleves også merkbart redusert fiske, vannstanden når ikke konsesjonsvilkåret om fullt magasin innen satt dato, og det vanskeliggjør bruk av båt både til næring og rekreasjon.

5. Kommentarer til planprogram og foreslåtte utredningstemaer

5.1 Hydrologi, erosjon og sedimenttransport

Meldingen omtaler erosjon og sedimenttransport kun generelt (kap. 5.1.2, s. 41–42), uten spesifikk vurdering av Gjevilvatnet. Det må gjennomføres detaljerte vurderinger av strandsonens stabilitet, erosjonsfare i sidebekker og grunnvannseffekter. KU bør også inkludere historiske data fra 1970-tallet og nyere observasjoner av erosjonsskader for å kvantifisere skadene som har oppstått som følge av dagens konsesjon og manøvreringsreglement.

5.2 Grunnforhold og setninger

Setninger og/eller ras i glasifluviale avsetninger rundt Gjevilvatnet er ikke omtalt i meldingen. Dette bør inkluderes under kap. 8.3 Naturfare. KU må omfatte vurdering av setningsrisiko ved raske vannstandsendringer, samt behov for sikringstiltak. Dette er særlig viktig der det infrastruktur eller bebyggelse.

5.3 Strømningsforhold, isdannelse og sikkerhet

Strømningsforhold i Gjevilvatnet er ikke omtalt i meldingen (kun omtale av utløpet i fjorden, kap. 8.5). Dette er en alvorlig mangel, da endret vannstand og økt pumpevirksomhet vil påvirke strøm, isdannelse og sikkerhet ved ferdsel og isfiske. Økningen i strøm langs bunnen bør kvantifiseres sammenlignet med dagens innløp i Gjevilvatnet. Ved stor overføring fra Driva til Gjevilvatnet vil det medføre en strømning som vi ikke vet konsekvensen av fordi så store vannmengder aldri har blitt tilført området ved Osen. Dette området er opprinnelig utløpet av Gjevilvatnet.

5.4 Naturfare og klimaendringer

Meldingen omtaler naturfare (kap. 8.3), men uten konkret sammenheng med klimaendringer. KU må vurdere økt erosjonsrisiko ved hyppige flommer, snøfattige vintre og hyppige og vekslende perioder med HRV, inkludert klimapåslag. Konsekvensene av hyppig effektkjøring må belyses for både strandsonen og sidebekker.

5.5 Friluftsliv og turisme

Kap. 5.1.8 og 8.7 omtaler friluftsliv, men uten konkret vurdering av Gjevilvatnet. Rauøra og Osen er viktige rekreasjonsområder, og bør inngå i vurderingene. Økt erosjon og lav vannstand vil forringe opplevelsesverdien og tilgjengeligheten.

5.6 Massehåndtering og sirkulærøkonomi

Kap. 2.6.2–2.6.3 og 6.3 omtaler deponering av masser, men uten plan for lokal bruk. Det bør kreves utredning av gjenbruk og lokal nyttiggjøring av tunnelmasser, for eksempel til vedlikehold av grusveier i Gjevilvassdalen, og fylkesveiene i Storlidalen og mot Nerskogen, og ev. andre utbyggingsprosjekter i regionen, som E6, oppgradering av jernbane o.l.

5.7 Beredskap og samfunnssikkerhet

Beredskap er ikke omtalt i meldingen. Tiltak som kraftforsyning til fjellområder og mulighet for bruk av fjellhall som nødhus ved strømbrudd bør vurderes. KU bør inkludere vurdering av sikkerhet ved isforhold, flom og adkomst under anleggsfasen. I tillegg må det gjøres en vurdering av Trønderenergi sitt behov for helårsvei i anleggsfasen og under vanlig drift. I tillegg må det gjøres en vurdering av bebygde eiendommer som i dag ikke har vei, men som trolig vil bli utsatt for økt erosjonsfare og dermed behov for sikringsarbeider, fortrinnsvis fra vei. Et eksempel på dette er Rensbekksetra.

Deler av Storlidalen, med flere melkebruk, fastboende, fritidsboliger og turistbedrifter, samt deler av Gjevilvassdalen med turistbedrifter, aktiv seterdrift og et stort antall fritidseiendommer, har i dag ingen forsyningssikkerhet knyttet til strømbrudd på tilførselsledning. KU bør derfor inkludere en vurdering om man som del av prosjektet bør etablere sammenkobling av strømmettet i de to dalene for en mer robust strømforsyning, særlig i lys av strømbruddene under Amy.

5.9 Vannmiljø

For å kunne avgjøre konsekvensene for vannmiljø relatert til planlagt utbygging, må vannmiljøeffektene av dagens konsesjon kartlegges. Så kan tilleggseffektene av planlagte endringer utredes i etterkant. I henhold til vannforskriften er målet for alle vannforekomster i utgangspunktet å ha god økologisk og kjemisk tilstand. Alle tiltak som berører en vannforekomst, skal i utgangspunktet vurderes etter §12 i vannforskriften. De fleste regulerte vannforekomster har så skadet vannmiljø, at det er gjort unntak fra dette målet. Likevel er det fullt mulig å etablere og drifte vannforekomster på en mye mer skånsom måte enn dagens og tidligere tiders fremgangsmåter. To gode kilder til typiske skader og avbøtende tiltak er:

- Johnsen (red), B. O., Arnekleiv, J. V., Asplin, L., Barlaup, B. T., Næsje, T. F., Rosseland, B. O. og Saltveit, S. J. 2010. Effekter av vassdragsregulering på villaks. – Kunnskapsserien for laks og vannmiljø 3. 111 s.
- Tiltakshåndbok for bedre fysisk vannmiljø (rapport Miljødirektoratet M-1051, 2018)

I tråd med god vannforvaltning må det utredes avbøtende tiltak i henhold til regional vannforvaltningsplan knyttet til dagens konsesjon, og en oppdatert vannforskriftsvurdering for de nye tiltakene. Avbøtende tiltak må være basert på oppdatert fagkunnskap, og mest mulig skånsom vannkraftproduksjon for både eksisterende og ny kraftproduksjon. Det er samfunnsøkonomisk lønnsomt å samkjøre vannmiljøforbedrende tiltak knyttet til den eksisterende konsesjonen med nye avbøtende tiltak knyttet til den nye konsesjonen.

6. Behov for samordning med konsesjonsrevisjon for Driva kraftverk

Dagens konsesjon for Driva kraftverk er over 50 år gammel. Det bør utredes en samlet løsning hvor konsekvensene av både ny og eksisterende konsesjon ses under ett. Dette er nødvendig for å kunne vurdere reelle miljøeffekter av hele vassdragssystemet, jf. kap. 2.7 og

8.5 i meldingen. Vi mener derfor det er helt nødvendig å inkludere en konsesjonsrevisjon av kravene til Driva kraftverk. KU må inneholde naturtilstanden, dagens tilstand og fremtidens tilstand, og endringene som en revisjon av dagens konsesjon hadde medført, må inkluderes i den nye konsesjonen. Det vil være tilnærmet umulig å skille miljøkonsekvensene fra de to konsesjonene i fremtiden.

7. Oppsummering

Tiltaket har potensielt store konsekvenser for strandsonen, vannmiljøet, friluftslivet og sikkerheten ved Gjevilvatnet. Planprogrammet mangler flere sentrale utredningstemaer som bør inkluderes før det kan godkjennes av NVE. Vi ber spesielt om at utredningsprogrammet utvides med detaljerte vurderinger av erosjon, strømforhold, grunnvann, klimaeffekter og lokale samfunnsforhold.

Med vennlig hilsen

Hans Edvard og Anette Thyve

Grunneiere på gnr/bnr 195/2, Oppdal kommune